

פרשת ויקרא - ענווה ויעוד

1. ויקרא פרק א פסוק א

וַיִּקְרָא אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת יִשְׂרָאֵל וַיִּדְבֹר יְהוָה אֵלָיו מֵאֶהָל מוֹעֵד לֵאמֹר:

2. בעל הטורים ויקרא פרק א פסוק א

אל"ף דויקרא זעירא. שמושה היה גדול ועניו לא רצה לכתוב אלא "ויקר" לשון מקרה כאילו לא דבר הקדוש ברוך הוא עמו אלא בחלום כדרך שנאמר בבלעם (במדבר כג ד) כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה (מדרש אותיות קטנות), ואמר לו הקדוש ברוך הוא לכתוב גם האל"ף ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה שלא יכתבנה אלא קטנה יותר משאר אלפי"ן שבתורה וכתבה קטנה:

3. שמות פרק ג פסוק ד

וַיִּרְא יְהוָה כִּי סָר לְרֵאשִׁית וַיִּקְרָא אֵלָיו אֶלְקִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מִשְׁפַּחַת יִשְׂרָאֵל וַיִּאמֶר הַגָּנִי:

4. והגדת ויקרא

והשאלה שאין זו הקריאה הראשונה שנקרא. בסנה נאמר "וירא ה' כי סר לראות ויקרא אלו אלוקים מתוך הסנה". בהר סיני נאמר: "ויקרא אליו ה' מן ההר לאמור בה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל", במתן תורה נאמר "ויקרא ה' אל משה אל ראש ההר ויעל משה". ... ובכל אלו אין אל"ף זעירא. מדוע נכתבה רק כאן?

5. דברים פרק יז

כ) לְבַלְתִּי רוּם לְבַבּוֹ מֵאֲזוּי וּלְבַלְתִּי סוּר מִן־הַמִּצְוָה יְמִינִי וּשְׂמֹאלִי לְמוֹעֵן יְאִרְיָהּ יְמִינִים עַל־י מִמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְגָזֵי בְּהָרִם יִשְׂרָאֵל: ס

6. רמב"ן דברים פרק יז פסוק כ

(כ) לבלתי רום לבבו מאחיו - נרמז בכאן בתורה איסור הגאות, כי הכתוב ימנע את המלך מגאות ורוממות הלב, וכל שכן האחרים שאינם ראויים לכך, כי בראוי להתרומם ולהתגדל יזהירו להיות לבבו שפל ככל אחיו הקטנים ממנו. כי הגאווה מדה מגונה ונמאסת אצל האלקים אפילו במלך, כי לה' לבדו הגדולה והרוממות, ולו לבדו התהלה ובו יתהלל האדם.

7. ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג

לבלתי רום לבבו מאחיו (דברים יז, כ). הוזהרנו בזה להסיר מנפשנו מדת הגאווה, ושלא יתגאה הגדול על הקטן, ואפילו המלך לא ירום לבבו מאחיו, וכי ישתר עליהם גם השתרר בהנהגותיו, אך היה יהיה שפל רוח.

8. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף לז עמוד א

ולהגיד גדולתו של הקדוש ברוך הוא, שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד - כולן דומין זה לזה, ומלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון - ואין אחד מהן דומה לחבירו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר: בשבילי נברא העולם.

9. דברי הימים ב פרק יז פסוק ו

וַיִּזְבֹּה לִבּוֹ בְּדַרְכֵי יְהוָה וְעוֹד הִסִּיר אֶת־הַבְּמוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיְהוּדָה: פ

10. תלמוד בבלי מסכת שבת דף ל עמוד ב

תנו רבנן: לעולם יהא אדם ענוותן כהלל ואל יהא קפדן כשמאי.

11. משנה מסכת אבות פרק א משנה יד

הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי:

12. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נג עמוד א

אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה אמר כן: אם אני כאן - הכל כאן, ואם איני כאן - מי כאן.

13. שפתי חיים מידות ועבודת ה' חלק א עמוד קיב-קיג

מצד אחד צריך להרגיש את האחריות של עבודת ה' "אם אין אני לי מי לי", בשבילי נברא העולם! אבל מאידך צריך לדעת ולהכיר את מקומו, "כשאני לעצמי מה אני". הרגשה זו של המיוחדות ש"שבילי נברא העולם" הרי היא טבעה בנפש האדם, כאתגר ודחף להכיר את המחויבות שלו בעבודת ה', אבל מאידך עבודת האדם היא: "להסיר מנפשנו מידת הגאווה", להסיר את כל חלקי השלילה שבדבר.

14. שפתי חיים שם

מאידך אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה....הביאור, הלל הכיר היטב את מקומו ואת האחריות המוטלת עליו בעבודת ה'. אדם עלול לחשוב שכיון שהוא יחיד מתוך ציבור שלם הריהו חסר ערך, שהרי מה חלקו בתוך כלל ישראל, וא"כ מהי החשיבות שלו בעבודת ה'. ברם לא כך צריכה להיות נקודת המבט של אדם מישראל, אדרבה עליו להחשיב ולהעריך את עצמו ואת המיוחדות שלו "בשבילי נברא העולם". זהה הוא מה שאמר הלל כשהכיר: "כשאני כאן הכל כאן" היחודיות שלו כוללת את כל העולם כולו - הכל כאן, ודוקא כשהוא בתוך מסגרת הכלל וחלק מהכלל יש לו את החשיבות של "בשבילי נברא העולם!" ומאידך, הלל כגודל ענוותנותו גם אמר "כשאני לעצמי מה אני", אם אני רק לעצמי לא כחלק מהכלל אין לי שום חשיבות, והעבודה היא להכניס את חלקי המיוחדות לתוך מסגרת הכלל.

נמצא אם כן שיש כאן שני היבטים: א. העבודה המיוחדת שבשבילי נברא העולם - שלימות האדם כשלעצמו. ב. כחלק מהכלל - המיוחדות של האדם יש לה חשיבות רק כשהיא חלק מתכלית הכללית של הבריאה.

15. והגדת שם

והתשובה שבכל אלו המקומות קרא הקב"ה למשה עבור בני ישראל כמנהיגם, והמנהיג צריך לנהוג שררה וחשיבות לשם שמים. כמו שמצינו שרבנו הקדוש היה ענו בן ענו, עד שאמרו "משמת רבי בטלה ענוה". ומנה את אביו כאחד מענותני הדורות ועם זאת הורה לממשיכו: "נהוג נשיאותך ברמים וזרוק מרה בתלמידים".... כשקרא הקב"ה למשה עבור כלל ישראל, לא ביקש משה להמעיט בקריאה. לקטוע המילה ולנהוג בענוה. אבל כשנקרא מאהל מועד בקריאה של חיבה שבינו לבין הבורא, התאזר בענוותנותו וביקש לכתוב "ויקר" גדירא.

24. רמב"ן שמות פרק לה פסוק כא

וטעם אשר נשאו לבו, לקרבה אל המלאכה, כי לא היה בהם שלמד את המלאכות האלה ממלמד, או מי שאימון בהן ידיו כלה, אבל מצא בטבעו שידע לעשות כן, ויגבה לבו בדרכי ה' לבא לפני משה לאמר לו אני אעשה כל אשר אדני דובר.

25. שיחות מוסר מאמר קא

הנה מצד אחד צריך האדם להשתלם במידת הענוה, ומאידך צריך להגיע ל"ויגבה לבו בדרכי ה'", ואלו דרכי ה' הם שני הכוחות הללו סותרים זה את זה, יכול האדם להיות בו בזמן כ"בית אפל" - עניו במידה שאין גדולה ממנה, ועם זאת להיות "ויגבה לבו בדרכי ה'" - להאמין בכוחותיו וע"י כן באמת יגלה וימצא את הכוחות הללו, אמנם אין זה פשוט וזו היא עבודה קשה שבמקדש לעבוד עם ב' הכוחות הללו יחד באופן שלא תהיה סתירה ביניהם והדבר מוטל על כל אחד מאתנו להגיע לכך...

26. דברי הימים א פרק כו פסוק כד

וַיִּשְׁבְּאוּ בְּיָדֵיהֶם בְּיַד מִשֵׁה נְגִיד עַל־הָאֲצָרוֹת:

27. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף קי עמוד א

כיון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר, מינהו על האוצרות, שנאמר: ושבואל בן גרשם בן מנשה נגיד על האוצרות. וכי שבואל שמו? והלא יהונתן שמו? א"ר יוחנן: ששב לאל בכל לבו. (עכשיו שהיה לו ממון הכבד)

28. והגדת שמות ויקהל עמוד 598

רבי חיים שמואלביץ היה אומר: דוד המלך עליו השלום זכה לסייעתא דשמיא. "ויהי דוד לכל דרכיו משכיל, וה' עמו" ודרשוהו: "וה' עמו" - שהלכה כמותו בכל מקום. גם בישמעאל, אותו פרא אדם שידו בכל ויד כל בו, נאמר: "ויהי אלוקים את הנער ויגדל", גם הוא זכה לסייעתא דשמיא. ולמה ניצל אותה? "וישב במדבר ויהי רובה קשת", ובכל יריה פגע החץ המרכז המטרה. איזה אשר! הברזל נברא לקצר ימיו של אדם ולעתידי לבוא "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות. כי הרזל כלי הוא, וביד האדם הבחירה כיצד להשתמש בו....

29. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת פקודי

אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לפי שהיית מיצר שלא היה לך עשייה ולא חלק במלאכת המשכן לפיכך לא יכלו אותן חכמים להעמידו בשבילך כדי שידעו כל ישראל שאם על ידך אינו עומד שוב אינו עומד לעולם ואיני כותב לו הקמה אלא על ידך שנאמר ויקם משה את המשכן

30. מדרש תנחומא (ורשא) פרשת פקודי

אמר משה רבש"ע איני יודע להעמידו, אמר ליה עסוק בידך ואתה מראה להעמידו והוא עומד מאליו ואני כותב עליך שאתה הקימתו

31. שיחות מוסר מאמר כד

ועל כרחך צריך לומר כדרך שביארנו למעלה, שלעולם אין מעשי האדם פועלים את התכלית, אלא שהאדם עוסק בידיו והתכלית מן השמים היא באה. וגם אצל משה כך היה, משה עסק בידיו ועשה את פעולת הקמת המשכן, והמשכן הוקם מאיליו, והעלה עליו הכתוב כאילו הוא הקים את המשכן - "ויקם משה", כי לעולם כן הוא, שכל מעשי אדם ופעולותיו אין בהם אלא את עצם העשייה, והגמר והתכלית מן השמים הם!

קניין הענוה - השרשת הידיעה ש"ממך הכל ומידך נתנו לך"

16. ויקרא פרק א פסוק ב

דַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲדָם כִּי־יִקְרִיב בְּכֶם קָרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֹתֵי קָרְבָנְכֶם:

17. רש"י ויקרא פרק א פסוק ב

אדם - למנה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל.

18. פנים יפות ויקרא פרק א פסוק ב

ונראה לפרש ע"ד שאמרו במשנה [אבות פ"ג מ"ז] תן לו משלו שאתה ושלך שלו, וכן בדוד הוא אומר "כי ממך הכל ומידך נתנו לך", ענינו הוא מ"ש בתורה [דברים ח, יז - יח] ואמרת בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה וגו' כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, פירוש כיון שהכח היה של הש"י ממילא החיל שנעשה ע"י כחי הוא ג"כ ע"י הש"י, וז"ש שאתה ושלך שלו ר"ל שאתה וכחך שלו ... וי"ל שהיינו שאמרו מכם להוציא את הגזול שלא יאמר כיון שהכל של הש"י, א"כ יכול נמי ליקח בהמה של חבירו להקריב לקרבן כיון שהכל של הש"י, ע"כ הזהיר מכם להוציא את הגזל, כי אין זה רצון הש"י

19. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיח עמוד א

אמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם וקוץ ודרדר תצמיח לך, זלגו עיניו דמעות, אמר לפניו: רבוננו של עולם, אני וחמורי נאכל באבוס אחד? כיון שאמר לו בועת אפך תאכל לחם - נתקררה דעתו. אמר רבי שמעון בן לקיש: אשרינו אם עמדנו בראשונה

20. והגדת ויקרא עמוד 42

ומסיימת הגמרא: אמר רבי שמעון בן לקיש אשרינו אם עמדנו בראשונה. כלומר, הלאו והיינו בולסים דרדרים כחמורים, או כוססים עשב כפרה. איך אפשר להבין, לכסוף למאכל בהמה?! אך התשובה, שבלחם עלול האדם לחשוב שכוחו ועוצם ידו עשה לו את החיל הזה. ככלות הכל חרש וזרע, השקה ודישן, קצר, דש וזרה, ניפה וטחן לש ואפה. אבל עשב השדה, קוץ ודרדר, אכן תפל ומר, אבל כולו מהבורא יתברך, בהכרה מלאה בטובו הגדול.

זיהו השליחות

21. שמות פרק לה פסוק ל

וַיֹּאמֶר מִשֵׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְהוָה בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בְּיָדֵיהֶם לְיָדְדוֹר לְמִטָּה יְהוּדָה:

22. והגדת שמות פרשת ויקהל עמוד 596

שמעתי בשעתו מרבי משה פיינשטיין זצ"ל וראויים הדברים למי שאמרם. הכתוב אומר: "ויאמר משה אל בני" ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה". "ראו", מה ראו, כיצד ראו. וכי שמעו בת קול מכרזת?! והתשובה מבוארת בהמשך: "וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה, בתבונה ובדעת ובכל מלאכה". כלומר, אם יש לו כשורים, "ולחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת, ובחרשת.... ולהורות נתן בלבו" סימן שזה יעודו, וכאלו שמעו בת קול מכרזת מן השמים: בצלאל נבחר למלאכת המשכן.

23. שמות פרק לה פסוק כא

וַיָּבֵאוּ כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־זָשָׂא לִבּוֹ וְכָל אִשֶׁר זָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הָבִיאוּ אֶת־הַתְּרוּמַת יְהוָה לְמִלְאֶכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכַל־עֲבֹדָתוֹ וּלְבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ:

סיכום

לעומת זאת אדם שמודע לכוחותיו ויודע מה מטרתו בעולם ומגמתו היא רק לצאת אל הפועל. וכל ההתעסקות שלו מתרכזת באיך הוא יכול להועיל לעולם, אדם כזה כלל לא עסוק בעצמו, וממילא לא מעניין אותו מה חושבים עליו ולא מעניין אותו מה עושה זולתו.

נתבונן רגע ביחס שבין הורים לילדים. חובתם של הילדים לכבד את ההורים אבל להורים לא יהיה טוב אם ידרשו כבוד ונסביר מדוע. מצוות כיבוד הורים אינה מיועדת להורים אלא לילדים. ילד שמכבד את הוריו משריש בנפשו את יסוד "הכרת הטוב". דרך הכרת הטוב להוריו הוא יכיר טובה גם לריבונו של עולם. כל יסוד הכרת הטוב שייך להתעוררות מצד מכיר הטובה. אם גורם חיצוני תובע שיכירו לו טובה, גם אם הנתבע בסוף "יכיר טובה" אין זה הכרת הטוב, אלא ריצוי. כאשר היחס בין ההורה לילד הופך ליחס של ריצוי, במקום הערכה יבוא זלזול. הורה צריך לאפשר לילדיו לכבד אותו כדי לא למנוע מהם את הכרת הטוב, אולם הורה שיתבע "הכרת הטוב" יגרום לכך שבניו יזלזלו בו. יכול לבוא הורה ולומר איני רוצה שילדי יכבדו אותי, אין מה להעריך בי "אנכי עפר ואפר", הורה כזה גורם נזק בלתי הפיך לילדיו משום שאין זו ענה אלא שפלות רוח פסולה. הורה צריך להכיר את מקומו ואת מקום ילדיו. הילדים חייבים בכבוד הורים ללא שום קשר ליכולת של ההורים, הם חייבים לכבד את ההורים מכח זה שללא ההורים גם הם לא היו. אולם הורה שמרגיש פגוע מהילדים, מרגיש חוסר כבוד וכתוצאה מזה הוא מנסה בכח לגרום לכך שיכבדו אותו, הורה זה אינו עסוק אלא בעצמו וכלל לא מטיב עם ילדיו. בתוצאת המעשה אולי כלפי חוץ ירצו אותו, אבל כלפי פנים הוא מביא על עצמו זלזול גדול. וכמאמר חז"ל מי שרודף אחר הכבוד הכבוד בורח ממנו.

שימוש תדיר במשפט "אתה חצוף!", מלמד על כך שהורה נפגע מהילד. כשילד מתחפף, התחושה של הורה, כמה שזה קשה, צריכה להיות שההפסד הוא כולו של הילד, מעמדנו כאבא או כאמא כלל לא נפגע מהחופפה. אפשר להסביר לילד שיש דברים שלא אומרים לאבא או לאמא, אפשר גם לתת פץ, אבל לא ממקום של פגיעה אלא ממקום מחנך. הורה שמרגיש פגוע, עלבון וכדו' עדיף שיירגע ורק אחר כך יגיב בצורה נכונה.

14 – בעל ה"שפתי חיים" מבאר שכשהלל אומר "כשאני כאן הכל כאן כוונתו לומר שכשהוא בתוך מסגרת הכלל וכחלק מהכלל, יש לו את החשיבות של "בשבילי נברא העולם" ומאידך אומר הלל "כשאני לעצמי", כלומר מנותק מהכלל אזי "מה אני", כלומר, אם אני לעצמי לא כחלק מהכלל אזי אין לי שום חשיבות. שוב אנו רואים את היסוד, שכשהסתכלות של האדם מופנת לתועלת הכלל ולא להסתכל על עצמו הרי זו ענוה וכוחותיו של האדם יצאו בצורה טובה ונכונה, לעומת זאת כאשר המבט של האדם מופנה אל עצמו הרי זו גאווה והאדם מחטיא את המטרה שלמה בא לעולם.

15 – כעת ניתן לתרץ את השאלה שבה פתחנו. כשקרא הקב"ה למשה עבור כלל ישראל, לא ביקש משה להמעיט בקריאה, לקטוע המילה ולנהוג בענוה, משום שידע שתפקידו להנהיג את העם והנהגה זו דורשת יציבות והקרנת חוסן. אבל כשנקרא מאהל מועד בקריאה של חיבה שבינו לבין הבורא, התאזר בענוותנותו וביקש לכתוב "ויקר" גרידא.

יש היום גישה הסוברת שרמים צריכים להיות חברים של התלמידים. זה אולי נחמד בהתחלה אבל זה אסון חינוכי!! תלמידים צריכים לכבד את הר"ם שלהם והר"ם צריך לאפשר לכבד אותו. ר"ם שיתקש שלא יכבדו אותו, יאמר לעצמו אני לא ראוי, אני כלום, העיקר להיות חבר שלהם וכדו', הוא גוזר על תלמידיו פגם ביראת שמים.

1-4 – פרשתנו פותחת במילה "ויקרא" כאשר האות אל"ף קטנה משאר האותיות. בטעם הדבר כתב בעל הטורים, משום שמשה היה גדול ועניו, לא רצה לכתוב אלא "ויקר" לשון מקרה, כאלו לא דבר הקב"ה עמו אלא בחלום כדרך שנאמר בבלעם. על דברים אלו של בעל הטורים הקשה הרב גלינסקי, הרי אין זו הקריאה הראשונה שנקרא. בסנה נאמר "וירא ה' כי סר לראות ויקרא אלו אלוקים מתוך הסנה". בהר סיני נאמר: "ויקרא אליו ה' מן ההר לאמור בה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל", במתן תורה נאמר "ויקרא ה' אל משה אל ראש ההר ויעל משה" ובכל אלו אין אל"ף זעירא. מדוע נכתבה רק כאן?

לפני שנענה, עלינו להתבונן במידת הענוה ולהבין את מהותה.

5-7 – אחד ממצות המלך, שספר התורה יהיה עמו בתמידות והטעם - "לבלתי רום לבבו מאחיו...". הרמב"ן מבאר שבפסוק זה רמזה התורה על איסור הגאות, ואם במלך אמרו כך, כ"ש בשאר בני אדם. כי הגאווה מידה מגונה ונמאסת אצל האלוקים ואפילו במלך, כי לה' לבדו הגדולה והרוממות. וכן כתב רבנו יונה שפסוק זה הוא מקור לכך שלא יתגאה הגדול על הקטן.

8-12 – מאידך מצאנו כמה מקורות שמהם משמע שיש מקום לגאווה. בגמרא סנהדרין מבואר שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר, בשבילי נברא העולם". בדברי הימים נאמר מפורש "ויגבה לבו בדרכי ה'". גם אצל הלל הזקן אנו מוצאים שמצד אחד נאמר עליו "לעולם יהא ענוותן כהלל ומאידך הלל אמר על עצמו "אם אין אני לי מי לי" ועוד אמר בשמחת בית השואבה "אם אני כאן הכל כאן. מקורות אלו מגלים לנו שמחד יש לנהוג בענוה אבל מאידך האדם לא יכול לבטל את אישיותו.

13 – בספר שפתי חיים מבאר שאין כלל סתירה בין הרגשת אחריות עד כדי ש"בשבילי נברא העולם", לבין מידת הענוה. מצד אחד האדם צריך להרגיש את האחריות של עבודת ה' "אם אין אני לי מי לי", "בשבילי נברא העולם". הרגשה זו של המיוחדות ש"בשבילי נברא העולם" הרי היא טבועה בנפש האדם כאתגר ודחף להכיר את המחויבות שלו בעבודת ה' ומצד שני על האדם להיזהר ולהסיר מנפשו את מידת הגאווה. הגאווה יכולה להופיע בשלושה אופנים:

1. אדם מתגאה בדבר שכלל לא שייך לו. לדוגמא עני שקונה רכב יקר כדי שיחשבו שהוא עשיר. וכן אדם שבפעול לא עושה כלום, אך כל הזמן נותן תחושה כאלו הוא עושה המון.
2. אדם שאמנם גילה את ייעודו, אבל העיקר אצלו היא לא העשייה אלא מה שיאמרו עליו. לדוגמא אדם התמנה להיות רב ומה שחשוב לו שהוא יקבל כיבוד כשמזמינים אותו לחופה.
3. אדם שכל הזמן מתוסכל ממה שהוא עושה. התסכול פעמים רבות נובע מכך שאדם מתכחש לשליחות שיועדה לו וכל הזמן רוצה ומחפש להיות כמו אחרים.

פעמים רבות אנשים מתוסכלים הם אנשים שעסוקים בעצמם. אף פעם לא טוב להם המקום בו הם נמצאים. לעומת זאת אדם שכל מגמתו היא לעשות טוב לזולת, אדם כזה מיד יזהה את הנקודה שלשמה הוא בא לעולם וכל רצונו יהיה ליישם את ייעודו במציאות. משום שהוא יודע שאם לכך נבחר כנראה שבשליחות הזו הוא יהיה הכי טוב.

על סוג זה של גאווה, אמנם לא נאמר מסריח כנבלה בשוק, אבל יש בו נזק גדול לאדם, למשפחתו ולסובבים אותו. האדם עצמו יהיה בתחושת תסכול. המשפחה סובלת משום שלא נעים להיות בקרבת אדם מתוסכל והסביבה, כגון בעבודה תסבול, משום שהתפוקה של אדם מתוסכל נמוכה בהרבה מתפוקה של אדם שמח.

שאף אחד לא רואה את זה משום שהם עדין לא גילו אותו....
לציבור יש חוש ריח טוב וכשהוא מגלה כישורים הוא כבר ידאג
שיצאו אל הפועל ואם לא יצאו כנראה שמה שנדמה לנו ככישרון
שלנו אינו אלא חלום באספמיה...

23-25 – יסוד זה שהאדם צריך ללכת לאור כישרונותיו מוצאים
אנו בתרומת המשכן - "ויבא כל איש אשר נשאו ליבו". הרמב"ן
מקשה, הרי במצרים לא למדו בני מלאכה ואם כן כיצד יתכן
שפתאום קם אדם בבוקר ומחליט שהוא יכול לעסוק בבניית
המשכן? אלא שאותם אנשים מצאו בטבעם שידועים לעשות כן
ומשום כך הלכו ועשו ולדבר זה קורא הרמב"ן "ויגבה לבו בדרכי
ה' ", משום שכשאדם עושה את המוטל עליו הרי זו גאון
חיובית!! ובלבד שיתמקד בעשייה ולא במה שאומרים וחושבים
עליו. ר' חיים שמואלביץ כותב שהעבודה להיות עניו מחד,
ומיידך להיות בבחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'", זו עבודה קשה
מאד אך מוטל על כל אחד מאתנו להגיע לכך.

26-28 – כמובן שכישרון אינו כישרון רק בתורה, כישרון הוא
בכל תחום, אפילו בתחום "הכסף". בדברי הימים מסופר שדוד
מינה את שבואל בן גרשם להיות נגיד על האוצרות והסיבה
למינוי זה משום שראה דוד שהממון חביב עליו ביותר. יש
אנשים שהכישרון שלהם הוא לעשות כסף מצוין!!! תשאר
בתחום, תעשה הרבה כסף, אבל אל תשכח שיש לך תפקיד
ושליחות, את הכסף אל תשמור רק לעצמך, תרבה צדקה,
תחזיק ישיבות, תפיץ תורה והעיקר תשה דברים טובים
שמועילים לזולת ולסביבה.

וכמו שאומר ר' חיים שמואלביץ שגם דוד זכה לסייעתא דשמיא
וגם עשו זכה לסייעתא דשמיא שנאמר "ויהי אלוקים את הנער
ובכל זאת רואים אנו שכל אחד לקח את הסייעתא דשמיא
למקום אחר. עשו שכל התבוננותו היא רק על עצמו הלך להיות
רובה קשת ואילו דוד נלחם את מלמות ישראל והרים את קרנם
מעלה מעלה. כך גם בכישרונות, ניתן לנצלם לרעה וניתן לנצלם
לטובה ואין הדבר תלוי אלא בנו!!

29-31 – כאשר אדם מודע לכישרונותיו ועושה ככל שביכולתו
לעשות, הוא מגלה שבתוצאת המעשה נעשה הרבה למעלה
מכוחותיו. דבר זה רואים אצל משה רבנו. במדרש מובא
שמה רבנו היה מיצר על שלא נטל חלק בעשיית המשכן.
הקב"ה ניחם את משה ואמר לו שאת המשכן איש לא יצליח
להעמיד מלבדו וכאשר יראו ישראל שרק משה מצליח להקים
את המשכן ידעו שאם על ידך אינו עומד שוב אינו עומד.
מיידך מצאנו מדרש שאומר שהמשכן עמד מאליו ואם כן כיצד
ניתן לומר שמה הוא המעמיד ובכך ישכנע את ישראל שהדבר
תלוי בו? אלא, על כרחך צריך לומר, שלעולם אין מעשי האדם
פועלים את התכלית, אלא שהאדם עוסק בידיו והתכלית מן
השמים היא באה. וגם אצל משה כך היה, משה עסק בידיו
ועשה את פעולת הקמת המשכן, והמשכן הוקם מאיליו, והעלה
עליו הכתוב כאילו הוא הקים את המשכן - "ויקם משה", כי
לעולם כן הוא, שכל מעשי אדם ופעולותיו אין בהם אלא את
עצם העשייה, והגמר והתכלית מן השמים הם!

חברים יקרים!

מידת ענווה היא שילוב של לא להרגיש "כוחי ועוצם ידי", לדעת
"כי ממך הכל ומיידך נתנו לך" ולזהות את השליחות שלשמה
באנו לעולם. שילוב של שלושת יסודות אלו יביא אותנו לעשייה
מבורכת ויתקיים בנו "ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם"

שבת שלום!!!

ענווה אמתית זה אדם המכיר את מקומו ומתוך כך ופועל את
ייעודו ואם הקב"ה שם אותו כר"ם ואת התלמידים כתלמידים
אז חובת התלמידים לכבד את הר"ם ואין מחובת הר"ם לכבד
את תלמידיו. כשר"ם מבין שחלק מבניין האישיות של התלמיד
בא מתוך כבוד והערכה לתורה ולמי שמלמדה, אזי אין לו שום
בעיה שיכבדו אותו, אולם מי שמסתכל על עצמו מבלי לשייך
את עצמו אל הכלל עושה טעויות נוראיות לכאן ולכאן פעמים
גאון ופעמים ענווה פסולה ששורשה גם הוא בגאון.

קניין הענווה – השרשת הידיעה ש"ממך הכל ומיידך נתנו לך"

16-18 – בפרשתנו נאמר "....אדם כי יקריב מכם....". רש"י
במקום הקשה למה נאמר "אדם" ותייך לומר לך מה אדם
הראשון לא הקריב מן הגזל, שהרי הכל היה שלו, אף אתם לא
תקריבו מן הגזל. ובפנים יפות ביאר שמאחר והאדם מכיר את
מאמרי חז"ל "תן לו משלו שאתה ושלך שלו" וכן מה שנאמר
בתורה "כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל", יש חשש שיאמר
שהכל של הקב"ה ומותר לו לקחת מה שרוצה ממי שרוצה, מתי
שרוצה. וזה אינו כי אין זה רצון הש"י.

הפנים יפות מדבר על שתי נקודות חשובות שמשלימות זו את
זו. נקודה ראשונה היא הידיעה שהכל ממנו יתברך וידיעה
שניה - שמה שנתן הקב"ה לזולת הוא במכוון ואינו שייך לנו.
שתי ידיעות אלו מביאות את האדם מחד לשמוח במה שה' נתן
לו ומיידך לדעת שמה שניתן לו שייך רק לו ששייך לזולתו שייך
רק לזולתו. שתי הידיעות הללו משרישות באדם את הענווה
שביסודה האדם מבין שאין מה להתגאות שהרי "ממך הכל"
ואת הידיעה שאם הקב"ה נתן לו דברים כנראה שיש לו
שליחות, הוא צריך לעשות אותה על הצד הטוב ביותר.
הענווה איננה השפלת עצמך ודיכוי הכוחות, הענווה משמעותה
להכיר בכוחות הטמונים בנו, לדעת שכוחות אלו הם "מיידך הכל
ומיידך נתנו לך" ולהבין שאם כוחות אלו ניתנו לנו כנראה שיש
לנו משימה בחיים ועלינו לעשותה על הצד הטוב ביותר.

19-20 – על פי יסוד זה ניתן להסביר את דברי ר' שמעון בן
לקיש. בגמרא בפסחים מובא "בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא
לאדם וקוץ ודרדר תצמיח לך, זלגו עיניו דמעות, אמר לפניו:
רבנו של עולם, אני וחמורי נאכל באבוס אחד? כיון שאמר לו
בזעת אפך תאכל לחם - נתקררה דעתו. אמר רבי שמעון בן
לקיש: אשרינו אם עמדנו בראשונה".

הרב גלינסקי תמה איך אפשר לכסוף למאכל בהמה?!
ותשובתו, שבלחם עלול האדם לחשוב שכוחו ועוצם ידו עשה
לו את החיל הזה. ככלות הכל חרש וזרע, השקה ודישן, קצר,
דש וזרה, ניפה וטחן לש ואפה. אבל עשב השדה, קוץ ודרדר,
אכן תפל ומר, אבל כולו מהבורא יתברך, בהכרה מלאה בטובו
הגדול.

זיהוי השליחות

21-22 – "ויאמר משה אל בני ראו קרא ה' בשם בצלאל בן
אורי בן חור למטה יהודה". בשם ר' משה פיינשטיין הקשו מה
כוונת הכתוב במילה "ראו", מה ראו? וכי ראו בת קול מכרזת
ואומרת?! והתשובה "וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה בתבונה
ובדעת". העם ראה את כישרונותיו של בצלאל, כישרונות אלו
הקרינו החוצה וזה "ראו". כך גם אצלנו. אם שואל אדם את
עצמו מה תפקידי, מה שליחותי, שיתבונן במה הוא טוב, שם
נמצאת התשובה! ושהאדם לא ירמה את עצמו ויחשוב שיש לו
כישורים לדברים מסוימים והוא יודע במה הוא טוב, והסיבה

